

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ ORGANIZAVIMO VALSTYBĖS ĮMONĖJE TURTO BANKE KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO IŠVADA

I. ĮVADINĖ DALIS

1. Asmenys (subjektai), atlikę valstybės įmonės Turto banko korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 10 straipsniu bei Korupcijos prevencijos tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos finansų ministro 2022 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. 1K-179 „Dėl finansų ministro 2007 m. rugsėjo 20 d. įsakymo Nr. 1K-261 „Dėl korupcijos prevencijos finansų ministrui pavestose valdymo srityse ir informacijos apie pažeidimus administravimo finansų ministerijoje“ pakeitimo“ IV skirsniu, valstybės įmonės Turto banko (toliau – Turto bankas) generalinis direktorius 2022 m. rugpjūčio 1 d. įsakymu Nr. P1-297 „Dėl atsakingo asmens paskyrimo, korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo valstybės įmonėje Turto banke 2022 m., bei darbo grupės sudarymo“ sudarė darbo grupę (toliau – Darbo grupė) korupcijos rizikai ir rizikos veiksniams veiklos srityse, kuriuose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatyti 2022 metais.

Minėtu įsakymu darbo grupei, susidedančiai iš Saugos ir prevencijos skyriaus vadovo Dariaus Zaso (Darbo grupės vadovas), Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyriaus vadovo Nikolaj Kuprijanov, Vidaus audito skyriaus vadovės Danos Cemnolonskienės bei Teisės ir administravimo departamento Teisės skyriaus teisės taikymo grupės vyriausiojo teisininko Sigitos Jablonskio buvo įsakyta iki 2022 metų III ketvirčio pabaigos įvertinti ir nustatyti, ar yra ir, jeigu yra, kokia yra korupcijos pasireiškimo tikimybė (patvirtinta išvada dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo) Turto banko bendrojoje veiklos srityje – **viešųjų pirkimų organizavimas**.

2. Analizuota veiklos sritis:

Turto banko bendroji veiklos sritis – viešųjų pirkimų organizavimas. Ši veiklos sritis analizuota nagrinėjant bendruosius viešųjų pirkimų principus ir viešųjų pirkimų teisinį reglamentavimą, atskirus viešųjų pirkimų etapus bei tam tikras rizikingas sritis:

- prekių, paslaugų ir (ar) darbų poreikio formavimas;
- pirkimų planavimas;
- pirkimo iniciavimas ir pasirengimas jam;
- pirkimo vykdymas;
- pirkimo sutarties sudarymas;
- pirkimo sutarties vykdymas;
- pirkimo dokumentavimas;
- tiekėjų ir rangovų patikra.

3. Analizuotas laikotarpis:

2021 m. sausio mėn. 1 d. - 2022 m. rugpjūčio 31 d.

4. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metu naudoti metodai ir atlikti veiksmai:

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas vadovaujantis Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijose, patvirtintose Lietuvos Respublikos specialiuųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2021 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. 2-246 „Dėl Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau –

Rekomendacijos), nustatyta tvarka bei atsižvelgiant į Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2019 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 1S-25 (2021 m. gruodžio 28 d. įsakymo Nr. 1S-185 redakcija) patvirtintų Pirkimų ir koncesijų priežiūros taisyklių nuostatas. Analizuojant taip pat buvo pasitelkiami ir Valdymo koordinavimo centro bei Skaidrumo akademijos vertinimo klausimynuose numatytais kriterijais.

Atliekant pasireiškimo tikimybės nustatymą (toliau – Nustatymas) taikomi šie **metodai**:

- **teisės aktų ir dokumentų turinio analizė**;
- **interview metodas**. Buvo užduodami klausimai Turto banko darbuotojams susijusiems su viešaisiais pirkimais;
- **prieinamos informacijos rinkimas ir analizavimas**. Analizuojant naudoti – Dokumentų valdymo sistemos „Kontora“ (toliau – DVS Kontora), Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos (toliau – CVP IS) duomenys bei kita Viešųjų pirkimų tarnybos ir kitų subjektų viešai pateikiama informacija susijusi su viešaisiais pirkimais.

Atliekant Nustatymą buvo **atliekami šie veiksmai**:

- surinkta informacija apie aktualius išorinius ir vidinius teisės aktus reglamentuojančius ar susijusius su viešųjų pirkimų organizavimu, pateiktos nuorodos į išorinius ar vidinius šaltinius, kur šiuos teisės aktus galima surasti;
- naudojantis Rekomendacijų 16 p. pateikiamais teisinės atitikties kriterijų klausimais, buvo vertinama atskirų viešųjų pirkimų etapų teisinė atitiktis;
- atlikta išorinėse ir vidinėse informacinėse sistemose sukauptų duomenų analizė;
- naudojantis Viešųjų pirkimų tarnybos, Valdymo koordinavimo centro, Skaidrumo akademijos ir kituose šaltiniuose suformuotais klausimynais buvo identifikuotos ir įvertintos galimos nustatytos korupcijos rizikos ir (ar) korupcijos rizikos veiksniai, juos pagrindžiantys duomenys ir (ar) informacija;
- iškilę klausimai buvo tikslinami su veiklos ekspertais ir jų vadovais;
- pagal Rekomendacijų 10 p., įvertinti Viešųjų pirkimų organizavimo Turto banke Korupcijos pasireiškimo tikimybė vertinimo kriterijai, kurie pateikti šios išvados priede Nr. 1;
- pateikti pasiūlymai nustatytų korupcijos rizikų ir (ar) rizikos veiksnių sumažinimo ar pašalinimo priemonių įgyvendinimui.

5. Išnagrinėti teisės aktai, dokumentai ir informacija:

1. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas (2021-06-29, [XIV-471](#));
2. Lietuvos Respublikos centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo įstatymas (2014-03-20, [XII-791](#));
3. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas (2017-05-05, [XIII-327](#));
4. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas (2018-12-20, [XIII-1860](#));
5. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas (2019-06-27, [XII-2274](#));
6. Informacijos viešinimo Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje tvarkos aprašas, patvirtintas Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymu (2019-02-01, [1S-18](#));
7. Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas, patvirtintas Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymu (2017-08-28, [1S-97](#));
8. Valstybės įmonės Turto banko įstatai, patvirtinti Lietuvos respublikos finansų ministro įsakymu (2014-09-30, [1K-300](#));
9. Valstybės įmonės Turto banko valdybos darbo reglamentas, patvirtintas Turto banko valdybos 2018-07-13 nutarimu Nr. SK2-6 (2021-10-05, [SK2-81](#));
10. Valstybės įmonės Turto banko viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos aprašas, patvirtintas 2014 m. sausio 14 d. Turto banko generalinio direktoriaus įsakymu Nr. P1-8 (2022-01-19, [P1-27](#));
11. Viešųjų pirkimų organizavimo procesas, patvirtintas 2020-08-11 Turto banko generalinio direktoriaus įsakymu Nr. P1-255 (2020-08-11, [P1-255](#));
12. Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi ir kontrolės vykdymo valstybės įmonėje Turto banke aprašas, patvirtintas 2021-12-08 Turto banko generalinio direktoriaus įsakymu Nr. P1-395 (2021-12-08, [P1-395](#))

13. VĮ Turto banko mažos vertės viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, taisyklės, patvirtinto 2019-06-26 Turto banko generalinio direktoriaus įsakymu Nr. P1-261 (2019-06-26, [P1-261](#));

14. Valstybės įmonės Turto banko generalinio direktoriaus įsakymais sudarytų komisijų ir darbo grupių darbo reglamentas (2021-05-04, [P1-169](#));

15. Valstybės įmonės Turto banko darbo su dokumentų valdymo informacine sistema „Kontora“ tvarkos aprašas, 2022-03-15 patvirtintas generalinio direktoriaus įsakymu Nr. P1-114 (2022-03-15, [P1-114](#));

16. Viešojo pirkimo komisijos darbo reglamentas, patvirtintas 2018-05-07 Turto banko generalinio direktoriaus įsakymu Nr. P1-110 (2018-05-07, [P1-110](#));

17. Turto banko generalinio direktoriaus 2019 m. vasario 19 d. įsakymo Nr. P1-55 „Dėl viešųjų pirkimų komisijų sudarymo ir atsakingų asmenų paskyrimo“ su vėlesniais pakeitimais (2022-09-05, [P1-331](#));

18. Turto banko generalinio direktoriaus 2021 m. sausio 06 d. įsakymas Nr. P1-2 „Dėl VĮ Turto banko 2021 m. Viešųjų pirkimų plano patvirtinimo“ su vėlesniais pakeitimais (2021-01-06, [P1-2](#));

19. VĮ Turto banko generalinio direktoriaus 2021 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. P1-458 „Dėl VĮ Turto banko 2022 m. Viešųjų pirkimų plano patvirtinimo“ su vėlesniais pakeitimais (2021-12-31, [P1-458](#));

20. Valstybės įmonės Turto banko Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyriaus nuostatai, patvirtinti 2021-11-22 Turto banko generalinio direktoriaus įsakymu Nr. P1-374 (2021-11-22, [P1-374](#));

21. Valstybės įmonės Turto banko Saugos ir prevencijos skyriaus nuostatai, patvirtinti 2021-11-22 Turto banko generalinio direktoriaus įsakymu Nr. P1-374 (2021-11-22, [P1-374](#));

22. Valstybės įmonės Turto banko etikos kodeksas, patvirtintas Turto banko valdybos 2021-03-06 nutarimu Nr. SK2-41 (2021-03-06, [SK2-41](#));

23. Valstybės įmonės Turto banko vidaus kontrolės pagrindinės nuostatos, patvirtintos 2019-05-31 Turto banko generalinio direktoriaus įsakymu Nr. P1-193 (2019-05-31, [P1-193](#));

24. Valstybės įmonės Turto banko Rizikų valdymo politika, patvirtinta Turto banko valdybos 2022-02-22 nutarimu Nr. SK2-10 (2022-02-22, [SK2-10](#));

25. Valstybės įmonės Turto banko Rizikų identifikavimo, vertinimo ir valdymo metodika, patvirtinta 2019-02-07 Turto banko generalinio direktoriaus įsakymu Nr. P1-41 (2019-02-07, [P1-41](#));

26. Valstybės įmonės Turto banko generalinio direktoriaus 2019 m. rugpjūčio 20 d. įsakymas Nr. P1-324 „Dėl įgaliojimų susipažinti su visa su viešaisiais pirkimais susijusia informacija suteikimo“.

II. KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMAS

6. Bendrieji pirkimų principai ir teisinis reglamentavimas.

6.1. Viešųjų ir privačių interesų deklaravimo reglamentavimas.

Valstybės įmonė Turto bankas yra perkančioji organizacija, nes atitinka Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – Viešųjų pirkimų įstatymas) 2 straipsnio 25 dalies 2 punkto sąlygas (viešasis ar privatusis juridinis asmuo, kurio veikla skirta specialiai nekomercinio ir nepramoninio pobūdžio viešiesiems interesams tenkinti; veikla daugiau kaip 50 procentų finansuojama iš valstybės biudžeto lėšų, Įmonė yra kontroliuojama valstybės institucijos – Įmonės savininko teisės ir pareigas įgyvendinančios LR Finansų ministerijos). Įmonė nėra įrašyta į Centrinį valstybinio administravimo subjektų sistemai priklausančių perkančiųjų organizacijų sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2003 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 4-72 „Dėl Centrinį valstybinio administravimo subjektų sistemai priklausančių perkančiųjų organizacijų sąrašo patvirtinimo“.

Turto banke planuojant, organizuojant ir vykdant viešuosius pirkimus (toliau bendrai – viešųjų pirkimų vykdymas) vadovaujamosi Lietuvos Respublikos teisės aktais bei įmonės vidaus teisės aktais, kurie yra išvardyti šios išvados 5 punkte.

Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo (toliau – VPID įstatymas) 1 str. nustatyta, kad „Šio įstatymo paskirtis – sudaryti sąlygas atskleisti **valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų** ir šio įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje nurodytų asmenų (visi kartu toliau – deklaruojantys

asmenys) privačius interesus, užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, ir užkirsti kelią kilti interesų konfliktams bei plisti korupcijai.“ Minėto įstatymo 2 str. 5 d. išaiškinama Valstybės tarnyboje dirbančių asmenų sąvoka ir, remiantis 7 p., prie šių asmenų priskiriami ir „valstybės ir savivaldybių įmonių, biudžetinių įstaigų ir šių juridinių asmenų struktūrinių padalinių vadovai ir jų pavaduotojai“. VPID įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje nurodoma, kad „Šio įstatymo nuostatos dėl privačių interesų deklaravimo ir šio įstatymo 11 ir 13 straipsniai taip pat taikomi“: „8) **perkančiosios organizacijos ar perkančiojo subjekto (toliau kartu – perkantysis subjektas) vadovams, perkančiojo subjekto pirkimų komisijų nariams, perkančiojo subjekto vadovo paskirtiems atlikti supaprastintus pirkimus asmenims, perkančiojo subjekto atliekamų pirkimų procedūrose dalyvaujantiems ekspertams, viešojo pirkimo, pirkimo, atliekamo vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiojo subjekto, koncesijos iniciatoriams (toliau – pirkimo iniciatorius);“ ir „11) kitiems viešojo sektoriaus subjektų darbuotojams, kurių pareigų sąrašą tvirtina institucijos ar įstaigos vadovas, suderinęs su VTEK. Į šį sąrašą gali būti įtraukiamos pareigos, kurioms priskirtos funkcijos yra susijusios su valstybės ar savivaldybių biudžetu ir valstybės pinigų fondų lėšų valdymu, **valstybės ir savivaldybių turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, administracinių sprendimų rengimu bei priėmimu ar viešųjų paslaugų teikimu.**“**

Valstybės įmonės Turto banko įstatų 7 p. nurodyta, kad įmonės veiklos tikslas – „7.1. įgyvendinti centralizuotą **valstybės nekilnojamojo turto valdymą**“, o įstatų 8.1 p. yra išvardintos įmonės funkcijos, kurias ji atlieka siekdama įgyvendinti šį tikslą. Šios funkcijos įmonei numatytos ir Lietuvos Respublikos Centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo įstatyme.

Turto banko direktoriaus 2020 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. P1-95 nustatyta „**visiems valstybės įmonės Turto banko darbuotojams deklaruoti privačius interesus pagal Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymą**“. Šiuo įsakymu taip pat patvirtintas ir Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi ir kontrolės vykdymo valstybės įmonėje Turto banke aprašas.

Nustatymo atlikimo metu buvo sutikrinta ar pirkimų komisijų nariai ir pirkimų organizatoriai yra užpildę savo viešų ir privačių interesų deklaracijas. Sutikrinimo metu nustatyta, kad visi Įsakyme nurodyti darbuotojai yra pateikę viešų ir privačių interesų deklaracijas kaip Turto banko darbuotojai. 31 darbuotojui reikės papildyti deklaracijas užpildant kaip pirkimų procedūrose dalyvaujančio asmens informaciją.

Apibendrinant aukščiau nurodytas nuostatas dėl viešųjų ir privačių interesų deklaravimo galima konstatuoti, kad įmonės generalinis direktorius, departamentų ir savarankiškų skyrių vadovai ir jų pavaduotojai yra priskirtini **valstybės tarnyboje dirbantiems asmenims** ir jiems VPID Įstatymas **galioja pilna apimtimi**, likusieji darbuotojai taip pat priskirtini **deklaruojančių asmenų statusui**, tačiau jiems galioja tik VPID įstatymo nuostatos dėl privačių interesų deklaravimo ir šio įstatymo 11 (Deklaruojančio asmens pareiga nusišalinti) ir 13 (Dovanų ar paslaugų priėmimo apribojimai) straipsniuose išdėstytos nuostatos.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta galima teigti, kad viešųjų ir privačių interesų deklaravimas Turto banke yra reglamentuotas išsamiai ir pakankamai bei tinkamai vykdomas.

6.2. Pirkimų organizavimas ir vidaus kontrolės reikalavimai viešuosiuose pirkimuose.

Valstybės įmonės Turto banko Etikos kodekse (toliau – Etikos kodeksas, reglamentuojant Turto banko darbuotojų santykius su tiekėjais, klientais, partneriais, kitų institucijų atstovais, yra numatyta, kad „3.1.2.3. *Taikome veiksmingas priemones, užtikrinančias, kad visi viešieji pirkimai būtų vykdomi skaidriai, laikantis lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo ir proporcingumo reikalavimų ir nepripažįstame sukčiavimo, kyšininkavimo ar kitų neleistinų, konkurenciją ribojančių veiksmų*“.

Įmonės vidaus kontrolės pagrindinėse nuostatuose numatyta, kad (26.2. p.) „*Siekiant užtikrinti vidaus kontrolės sistemos veikimo veiksmingumą, kiekvienu valdymo lygiu, Turto banko generalinis direktorius ir Departamentų direktoriai turi užtikrinti, kad pagrindines kontrolės procedūras būtų integruojamos į veiklos procesą ir būtų užtikrinti: <...> (tinkamas darbuotojų funkcijų atskyrimas ir interesų konfliktų vengimas. Tinkamas darbuotojų funkcijų atskyrimas, laikomas tada, kai vienam*

asmeniui ar tai pačiai asmenų grupei nėra pavesta atlikti visus proceso veiksmus (pvz. pirkimo inicijavimas, pirkimo organizavimas, sutarčių sudarymas ir sutarčių vykdymo kontrole arba turto nuomos inicijavimas, nuomos pradines kainas paskaičiavimas, nuomos sutarties sudarymas ir jos administravimas ir t.t.);“

Valstybės įmonės Turto banko įstatų 26.9. p. numato, kad įmonės vadovas atsako už: „*viešųjų pirkimų vykdymo kontrolę*“.

Pagrindinis vidaus teisės aktas reglamentuojantis viešuosius pirkimus yra Valstybės įmonės Turto banko viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos aprašas (toliau – VP Aprašas). Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo pokyčius, per analizuojamą laikotarpį, šis VP Aprašas buvo keičiamas ir tobulinamas – 2021 m. kovo 26 d. įsakymu P1-113, 2021 m. lapkričio 24 d. įsakymu P1-376. Aktuali šio VP aprašo redakcija patvirtinta 2022 m. sausio 19 d. generalinio direktoriaus įsakymu Nr. [P1-27](#)).

VP Aprašas reglamentuoja Turto banko prekių, paslaugų ir darbų viešųjų pirkimų poreikių formavimą, pirkimų planavimą, iniciavimą ir pasirengimą jiems, pirkimų vykdymą, pirkimo sutarčių sudarymą bei kitas su viešaisiais pirkimais susijusias procedūras tiek, kiek jų nereglamentuoja Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas, patvirtintas Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 „Dėl mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas (toliau – Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas), Turto banko mažos vertės viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, taisyklės ir kiti teisės aktai.

VP Aprašo IV skyriuje yra išdėstytos perkančiosios organizacijos darbuotojų, dalyvaujančių pirkimų procese atsakomybės, kurios paskirstytos tarp pirkimų iniciatorių, teisininkų bei grupės, kurią sudaro viešųjų pirkimų skyriaus darbuotojai ir Pirkimo komisijų nariai ir Pirkimų organizatoriai.

Apibendrinant viešųjų pirkimų organizavimo ir kontrolės reglamentavimą, galima teigti, kad Turto bankas yra priėmęs būtinus teisės aktus, reikalingus viešųjų pirkimų organizavimui ir jų kontrolei vykdyti.

6.3. Prevencinės veiklos reglamentavimas viešuosiuose pirkimuose.

VP Aprašo II skirsnyje aprašomos pirkimų organizavimas per juose dalyvaujančių asmenų funkcijas. Aprašo 12 p. numatyta, kad Prevencijos ir rizikų valdymo skyrius vykdo šias funkcijas:

„12.1. tikrina Viešojo pirkimo komisijos (toliau – Pirkimo komisija), Pirkimo organizatoriaus parengtus prevenciniam korupcijos požiūriu patikrinimui atrinktus pirkimo dokumentus, jų patikslinimus, paaiškinimus bei pataisymus;

12.2. stebėtojo teisėmis (be balso teisės) gali dalyvauti Pirkimo komisijos posėdžiuose;

12.3. atsižvelgdamas į atlikto galimų korupcijos rizikos veiksnių ir perkančiosios organizacijos vykdomų pirkimų vertinimo rezultatus, prevenciniam patikrinimui pasirenka ir suderina su perkančiosios organizacijos vadovu rizikingiausius nepasibaigusius pirkimus arba atskirus jų etapus, įvertina šių pirkimų procedūras.“

VĮ Turto banko saugos ir prevencijos skyriaus nuostatų 5.15 p. nurodyta, kad skyriaus darbuotojai, įgyvendindami Skyriui pavestus uždavinius, vykdo šias funkcijas: „*pagal kompetenciją dalyvauja ir teikia nuomonę viešųjų pirkimų procedūrose vertinant viešųjų pirkimų principų užtikrinimo kontrolę bei esamų ar potencialių tiekėjų patikrinimą;*“.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 20 straipsniu ir 58 straipsnio 5 dalimi, Turto banko generalinis direktorius 2019 m. rugpjūčio 20 d. įsakymu Nr. P1-324 „Dėl įgaliojimų susipažinti su visa su viešaisiais pirkimais susijusia informacija suteikimo“ Suteikė teisę „... *Prevencijos ir rizikų valdymo skyriaus darbuotojui, atsakingam už korupcijos prevenciją, ... susipažinti su visa su Turto banko viešaisiais pirkimais susijusia informacija (toliau – Informacija), kai tai yra reikalinga atliekant jiems pavestas darbo funkcijas.*“

Išnagrinėjus aukščiau pateiktą informaciją galima konstatuoti, kad VP Apraše prevencinės veiklos subjektų įgaliojimai ir kompetencijos yra detalizuotos siauriau ir susijusios

tik su konkrečių pirkimų patikrinimu, o Saugos ir prevencijos skyriaus nuostatuose prevencinė veikla apima ir viešųjų pirkimų principų užtikrinimo kontrolę bei tiekėjų patikrinimą. Toks neapibrėžtumas gali sudaryti neigiamą įtaką korupcijos pasireiškimo tikimybei viešuosiuose pirkimuose.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta siūlome koreguoti už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą Turto banke atsakingo subjekto įgaliojimus vykdant prevencinę viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo kontrolę.

7. Turto banko viešųjų pirkimų valdysenos indeksas

Pagal Viešųjų pirkimų tarnybos 2022 m. vasario 25 d. direktoriaus įsakymu Nr. 1S-55 patvirtintą Pirkimų vykdytojo veiklos valdysenos indekso apskaičiavimo metodiką (toliau – Metodika), Viešųjų pirkimų tarnyba (toliau – Tarnyba) iki kiekvienų kalendorinių metų vasario 25 d. sudaro tikrintinų Pirkimų vykdytojų sąrašą). Sąrašas sudaromas iš **ne mažiau kaip 30** Pirkimų vykdytojų, turinčių didžiausią Indekso balą. Ši Metodika nustato pirkimų vykdytojo veiklos, susijusios su pirkimų inicijavimu, planavimu, pirkimų procedūrų organizavimu ir vykdymu, pirkimo sutarčių sudarymu ir vykdymu, valdysenos indeksą (toliau – Indeksas) sudarančius kriterijus, Indekso apskaičiavimo ir pirkimų vykdytojų reitingavimo tvarką. **Indeksas** yra rodiklis, skirtas identifikuoti Pirkimų vykdytojų veiklos, susijusios su pirkimų inicijavimu, planavimu, pirkimų procedūrų organizavimu ir vykdymu, pirkimo sutarčių sudarymu ir vykdymu, valdysenos rizikingumą. Indekso balą sudarantys kriterijai, jų apskaičiavimo metodika, lyginamieji svoriai ir Indekso balo apskaičiavimo tvarka nustatyti Metodikos 1 priede. Indekso balas apskaičiuojamas dešimties balų sistemoje, šimtųjų skaičiaus dalių tikslumu.

Tarnyba 2022-03-10 raštu Nr. 4S-208 informavo, kad Turto bankas yra įtrauktas į 2022 m. tikrintinų pirkimų vykdytojų sąrašą. Peržiūrėjus šį sąrašą, kuris skelbiamas Tarnybos tinklalapyje, skiltyje Pirkimų valdysena / Pirkimų vykdytojų sąrašas.xlsx, adresu <https://vpt.lrv.lt/lt/ukio-subjektu-prieziura/pirkimu-valdysena>, nustatyta, kad Turto bankas yra **57- tojoje** iš 80-ties šio sąrašo vietoje ir jo viešųjų pirkimų balo indeksas yra **5,89 iš 10** galimų.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta bei į Turto banko vykdomą viešųjų pirkimų specifiką (indekso balo reikšmei didesnę įtaką turėjo kriterijai susiję su pirkimų skaičiumi ir verte), galima teigti, kad Turto bankas nors ir yra įtrauktas į tikrintinų pirkimų vykdytojų sąrašą, ji nėra tarp pačių rizikingiausių įmonių ir šis rodiklis negali būti tiesiogiai vertintinas kaip indikuojantis korupcijos pasireiškimo tikimybę.

8. Toliau šioje išvadoje bus analizuojami ir aprašomi pagal Turto banke reglamentuotą tvarką vykdomas pirkimų procesas, skirstant jį į etapus:

8.1. Prekių, paslaugų ir (ar) darbų poreikio formavimas

Turto banko reikmėms reikalingų įsigyti prekių, paslaugų ir (ar) darbų poreikį formuoja pirkimų iniciatoriai, kurie nurodo pirkimo būdu įsigyti reikalingų prekių, paslaugų arba darbų, būtinų struktūrinio padalinio funkcijų ir uždavinių vykdymui arba projekto įgyvendinimui, poreikį. Vadovaujantis VP Aprašo 14 p. Viešųjų pirkimų skyriaus vadovas „*Banko padalinių vadovams pateikia užpildymui būsimiems biudžetiniams metais reikalingų pirkti prekių, paslaugų ir darbų sąrašo formą ir/ar būsimiems biudžetiniams metais reikalingų pirkti prekių, paslaugų ir darbų sąrašo (VPGS) formą (Aprašo 1 priedas)*“. Vadovaujantis VP Aprašo 15 p. „*Perkančiosios organizacijos padalinių vadovai, ne vėliau kaip iki einamųjų metų rugsėjo 10 dienos, užpildo (kiek įmanoma apjungdamas tos pačios rūšies pirkimus į vieną konsoliduotą pirkimo poreikį) pateiktą pirkimų poreikio formą ir ją, el. ryšio priemonėmis (el. paštu ar kitomis ryšio priemonėmis), pateikia Viešųjų pirkimų skyriaus vadovui, ar jo paskirtam viešųjų pirkimų specialistui atsakingam už viešųjų pirkimų planavimą.*“

Nustatymo metu teisinio reglamentavimo ir reglamentavimo taikymo spragų poreikių formavimo etape nenustatyta.

8.2. Pirkimų planavimas

Vadovaujantis VP Aprašo 18 p., „Viešųjų pirkimų skyriaus vadovas ar jo paskirtas viešųjų pirkimų specialistas atsakingas už viešųjų pirkimų planavimą, gavęs Banko padalinių vadovų užpildytas pirkimų poreikių formas, per 5 d. d. įvertina jose pateiktus duomenis ir pradeda rengti perkančiosios organizacijos konsoliduotą pirkimų planą“. VP Aprašo 19 p. numato, kad „Už pirkimų planavimą atsakingas asmuo, parengęs pirkimų planus (Aprašo 5 priedas, o viešiesiems pirkimams, atliekantiems gynybos ir saugumo srityje – Aprašo 5 priedo tęsinys), atskirai suderina juos su pirkimų iniciatoriais, Banko Teisės ir administravimo departamento Viešųjų pirkimų skyriaus (toliau – Viešųjų pirkimų skyrius) vadovu bei Finansų departamento Planavimo ir biudžeto skyriaus vadovu.“, o 20 p., kad „Suderintas (arba papildytas/pakeistas) pirkimų planas teikiamas tvirtinti perkančiosios organizacijos vadovui.“ Viešųjų pirkimų suvestinė yra skelbiama CVP IS.

VP Aprašo 25 p. numato, kad „Už pirkimų planavimą atsakingas asmuo, gavęs iš pirkimo iniciatoriaus patikslintą pirkimų sąrašą, vieną kartą per einamųjų metų ketvirtį rengia pirkimų plano pakeitimą. Pirkimų planas išimtiniais atvejais (ne pagal nurodytą tvarką) gali būti koreguojamas tik gavus Banko Finansų departamento direktoriaus (jei Finansų departamento direktorius atostogauja ar nedarbingume arba nutrūkus jo darbo sutarčiai – tuomet Banko generalinio direktoriaus) rašytinį pritarimą (laisva forma) dėl konkretaus pirkimo įtraukimo į pirkimų planą.“

VP aprašo 28 p. numato, kad „Pirkimo iniciatoriai atsako už tai, kad informacija apie numatomus pirkimus už pirkimų planavimą atsakingam asmeniui būtų pateikiama laiku ir teisinga“, o 29 p., kad „Už pirkimų planavimą atsakingo asmens nurodymai, susiję su biudžetiniais metais numatomų pirkti perkančiosios organizacijos reikmėms reikalingų darbų, prekių ir paslaugų plano sudarymu, privalomi visiems perkančiosios organizacijos darbuotojams“.

Atlikus analizuojamo periodo dokumentų analizę nustatyta, kad:

- 2021 m. viešųjų pirkimų planas buvo patvirtintas VĮ Turto banko generalinio direktoriaus 2021 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. P1-2 „Dėl VĮ Turto banko 2021 m. Viešųjų pirkimų plano patvirtinimo“. Rengiant šį planą jo projektas buvo suderintas su VP Aprašo 19 p. nurodytais subjektais bei pasirašytas įmonės vadovo. 2021 metais šis planas buvo pakeistas 28 kartus. Kiekvienas keitimas, pagal struktūrinių padalinių vadovų prašymus, buvo patvirtintas generalinio direktoriaus įsakymu (vienu atveju įsakymą pasirašė laikinai generalinio direktoriaus pareigas atliekantis asmuo). CVP IS [duomenimis](#) 2021 metais buvo paskelbta apie 207 turto banko planuojamus viešuosius pirkimus.

- 2022 m. viešųjų pirkimų planas buvo patvirtintas VĮ Turto banko generalinio direktoriaus 2021 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. P1-458 „Dėl VĮ Turto banko 2022 m. Viešųjų pirkimų plano patvirtinimo“. Rengiant šį planą jo projektas buvo suderintas su VP Aprašo 19 p. nurodytais subjektais bei pasirašytas įmonės vadovo pareigas atliekančio darbuotojo. Iki 2022 metų rugpjūčio 31 d. šis planas buvo pakeistas 13 kartų. Kiekvienas keitimas, pagal struktūrinių padalinių vadovų prašymus, buvo patvirtintas generalinio direktoriaus įsakymu (dviem atvejais įsakymą pasirašė laikinai generalinio direktoriaus pareigas atliekantis darbuotojas). CVP IS [duomenimis](#) nuo 2022-01-01 iki 2022-08-31 buvo paskelbta apie 210 turto banko planuojamus viešuosius pirkimus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta galima teigti, kad teisinio reglamentavimo taikymo spragu pirkimų planavimo etape nenustatyta, tačiau, atsižvelgiant į viešųjų pirkimų plano keitimų skaičių (net ir įvertinant natūralius veiklos pokyčius), planavimo poreikis ne visais atvejais yra tinkamai apgalvotas.

Siekiant išsiaiškinti galimas sisteminės dažno viešųjų pirkimų plano keitimo priežastis siūlome įpareigoti už viešųjų pirkimų planavimą atsakingus asmenis iki kiekvienų metų pirmo ketvirčio pabaigos, atlikti praeitų metų viešųjų pirkimų plano keitimo priežasčių analizę, kurios rezultatus su pasiūlymais pateikti generaliniam direktoriui ir kitoms suinteresuotoms šalims (Saugos ir prevencijos skyriui, Vidaus audito skyriui).

8.3. Pirkimo iniciavimas ir pasirengimas jam

VP Aprašo 30 p. numato, kad „Pirkimo iniciatorius pirkimo procedūroms (išskyrus pirkimus iki 200 eurų be PVM ir mokymų pirkimus iki 5000 eurų be PVM) atlikti ir prekėms, paslaugoms ar darbams iš Centrinės perkančiosios organizacijos katalogo įsigyti, pildo paraišką (Aprašo 3 priedas)

arba vieną iš DPS paraiškų nurodytų Aprašo 15 – 16 prieduose. Patvirtintą paraišką pirkimo iniciatorius per 2 (dvi) darbo dienas nuo jos patvirtinimo turi suvesti į Banko naudojamą informacinę duomenų valdymo sistemą. Kol pirkimo paraiška nėra suvesta į Banko naudojamą informacinę duomenų valdymo sistemą, tol pirkimo procedūros nepradedamos vykdyti.“

VP Aprašo 38. P. yra reglamentuota paraiškų ir jos priedų vizavimo ir derinimo tvarka:

„38. Paraiškos forma derinama ir ją vizuoja paraiškos formoje nurodyti asmenys (Planavimo ir biudžeto skyrius vizuoja tik „Vizavimo“ procese, „Derinimo“ procese nedalyvauja). Kartu su paraiška teikiami priedai derinami ir vizuojami šia tvarka:

38.1. pirkimo sutarties projektas vizuojamas, vadovaujantis Banko sutarčių sudarymo ir vykdymo kontrolės tvarkos aprašo nustatyta tvarka;

38.2. techninę specifikaciją derina ir vizuoja paraiškos rengėjas, pirkimą inicijavusio padalinio vadovas ir pirkimą inicijavusio departamento direktorius (išskyrus, atvejus, kai departamento direktorius paraišką pasirašo, tuomet jis vizavimo procese nedalyvauja);

38.3. tiekėjų pašalinimo pagrindus, tiekėjų kvalifikacijos reikalavimus ir pasiūlymo formą derina ir vizuoja Viešųjų pirkimų skyriaus darbuotojas, paraiškos rengėjas, pirkimą inicijavusio padalinio vadovas ir pirkimą inicijavusio departamento direktorius (išskyrus, atvejus, kai departamento direktorius paraišką pasirašo, tuomet jis vizavimo procese nedalyvauja);

38.4. kitus dokumentus derina ir vizuoja paraiškos rengėjas, pirkimą inicijavusio padalinio vadovas, pirkimą inicijavusio departamento direktorius (išskyrus, atvejus, kai departamento direktorius paraišką pasirašo, tuomet jis vizavimo procese nedalyvauja).“

Nustatymo metu teisinio reglamentavimo ar reglamentavimo taikymo spragų, Pirkimo iniciavimo ir pasirengimo jam etape, nenustatyta.

8.4. Pirkimo vykdymas

Turto banko generalinio direktoriaus 2019 m. vasario 19 d. įsakymu Nr. P1-55 „Dėl viešųjų pirkimų komisijų sudarymo ir atsakingų asmenų paskyrimo“ yra sudarytos keturios nuolat veikiančios viešųjų pirkimų komisijos, paskirti pirkimų organizatoriai, asmenys atsakingi už pirkimų vykdymą naudojantis Centrinės perkančiosios organizacijos (toliau – CPO) elektroniniu katalogu, asmenys atsakingi už viešųjų pirkimų planavimą ir pirkimo verčių apskaitos vedimą bei asmenys CVP IS ir CPO IS administratoriai. DVS „Kontoros“ duomenimis, per analizuojamą laikotarpį šis sąrašas buvo atnaujintas 16 kartų.

Nustatymo metu buvo peržiūrėtas aktualus atsakingų sąrašas 2022-09-05 patvirtintas generalinio direktoriaus įsakymu Nr. [P1-331](#). Šiuo įsakymu yra sudarytos **keturios viešojo pirkimo komisijos** kurios susideda iš komisijos pirmininko ir keturių narių bei numatyti pirmininką ir komisijos narius pavaduojantys asmenys. **Visų keturių komisijų pirmininkas yra Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyriaus vadovas.** Visuose komisijose vienas iš narių (konkrečiai neįvardintas) yra Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyriaus darbuotojas, ar jį pavaduojantis to paties skyriaus darbuotojas, paskirtas Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyriaus vadovo rezoliucija, įvesta į DVS „Kontora“, kuria pavedama vykdyti konkretų pirkimą. Taip pat visuose komisijose yra paskirti konkretūs nariai ir juos pavaduojantys asmenys iš Teisės ir administravimo departamento Teisės skyriaus Teisės taikymo grupės. Ketvirtasis kiekvienos komisijos narys ir jį pavaduojantis asmuo yra paskiriamas iš skirtingų Turto banko veiklos padalinių.

Turto banko generalinio direktoriaus įsakymais sudarytų komisijų ir darbo grupių darbo reglamento 8 p. nustatyta, kad „Komisija ir darbo grupė sudaroma iš **ne mažiau kaip penkių narių**, išskyrus atvejus, kai pagal aplinkybes kitas Komisijos ir darbo grupės narių skaičius yra pakankamas objektyviai, nešališkai ir minimalia korupcijos rizikos tikimybe, jos funkcijoms įgyvendinti“

Viešųjų pirkimų įstatymo 19 str. 2 d. numato, kad „Komisija sudaroma ją sudarančios perkančiosios organizacijos vadovo įsakymu (potvarkiu) iš ne mažiau kaip 3 fizinių asmenų – Komisijos pirmininko ir bent 2 Komisijos narių (toliau kartu – Komisijos narys, Komisijos nariai)...“

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta galima konstatuoti, kad Nustatymo metu teisinio reglamentavimo ar reglamentavimo taikymo spragų sudarant pirkimo komisijas nenumatyta.

Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos (toliau – CVP IS)) [duomenimis](#), Turto bankas per analizuojamą laikotarpį sudarė ir **paviešino 1 047 sutartis 78 755 716 Eur** sumai, iš jų:

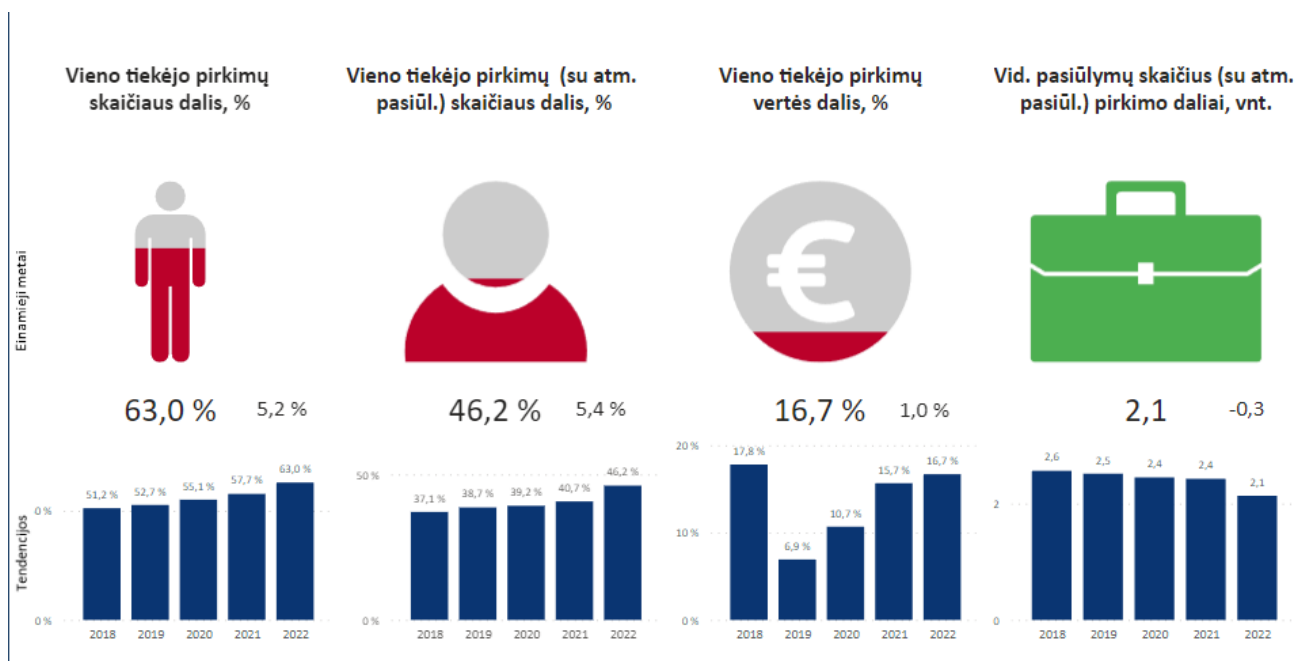
Pirkimų tipas	Skaičius	Vertė tūkst. Eur	Proc.
PPS – pagrindinės sutartys, sudarytos pagal preliminariąsias sutartis arba DPS pagrindu	442	40387,7	42
TSP - sutartys, sudarytos įvykdžius tarptautinius ir supaprastintus pirkimus	144	31143,7	14
MVP – raštu sudarytos sutartys, įvykdžius mažos vertės pirkimus	391	4082,6	37
SP - Sutarčių pakeitimai	57	3114,0	5
MVPŽ – žodžiu sudarytos sutartys, įvykdžius mažos vertės pirkimus	13	27,631	2
Bendroji suma	1047	78755,79	100

Lentelė Nr. 1. Turto banko pirkimai pagal pirkimo tipą.

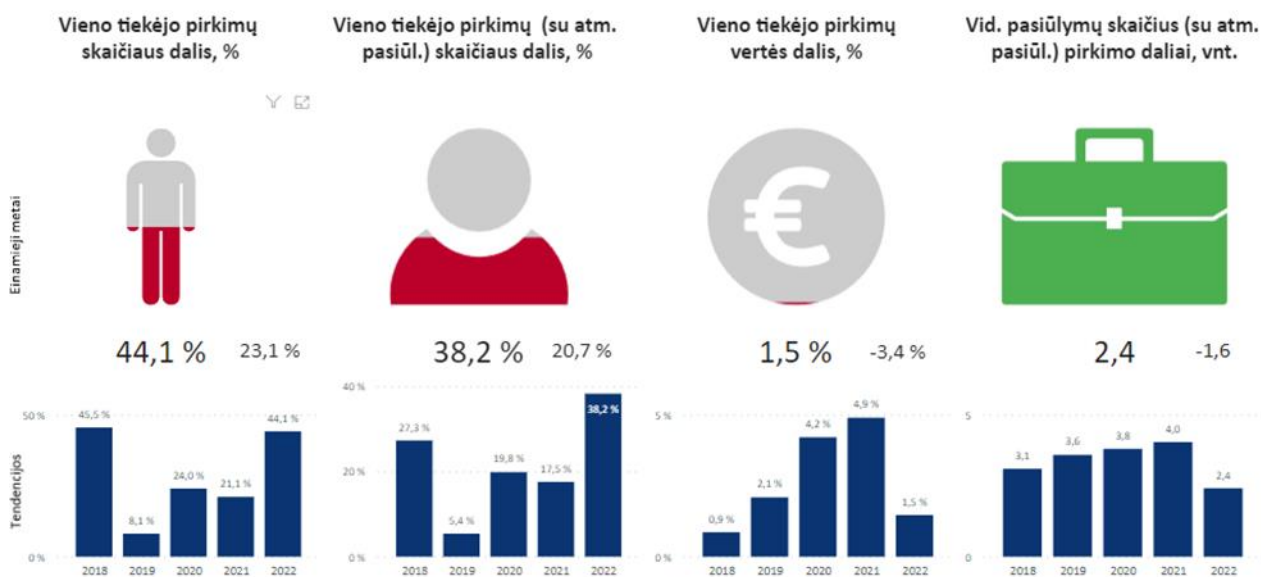
Viešųjų pirkimų tarnybos duomenimis <https://vpt.lrv.lt/lt/ukio-subjektu-prieziura/isvados-ataskaitos>, Turto bankas nėra tiesiogiai minimas Tarnybos išvados ir ataskaitose. Turto bankas yra paminėtas tik VŠĮ CPO LT konkrečių pirkimų 2021-12-28 tikrinimo ataskaitoje Nr. 4s-1398.

Nustatymo metu buvo peržiūrėta Viešųjų pirkimų tarnybos pateikiama „Vieno tiekėjo“ pirkimų stebėsenos ataskaita pateikiama tarnybos internetiniame puslapyje – <https://vpt.lrv.lt/lt/statistika-ir-analize/temines-viesuju-pirkimu-analizes>.

Pav. Nr. 1. Bendri šalies duomenys

Pav. Nr. 2. Turto banko duomenys

Palyginus bendruosius ir Turto banko „vieno tiekėjo“ pirkimų duomenis galima teigti, kad Turto banko rodikliai neviršija bendrų šalies vidurkio rodiklių ir nėra tiesioginės korupcijos pasireiškimo tikimybės indikacijos.

Nustatymo metu buvo išnagrinėti Viešųjų pirkimų tarnybos internetiniame puslapyje <https://vpt.lrv.lt/lt/statistika-ir-analize/pirkimu-vykdytoju-zemelapis-svieslente-1> pateikiama „švieslentės“ informacija susijusi su Tarptautinių ir supaprastintų pirkimų rodiklių reikšmėmis bei atliktas Turto banko ir šalies proporcinį dalių (pagal pirkimų skaičių ir vertę) palyginimas pagal pirkimų būdus :

Lentelė Nr. 2 Tarptautinių ir supaprastintų pirkimų rodiklių reikšmių palyginimas

Pirkimo būdas	TB Pirkimų vertė, Eur	TB Pirk. Sk.	TB Pirk. Vertė, proc.	TB Pirk. Sk., proc.	LT Pirk. Vertė, proc.	LT Pirk. Sk., proc.
Tarptautinis						
Atviras konkursas	6413588,40	45	21,80%	51,10%	36,50%	30,90%
Ribotas konkursas	0,00	0	0	0	0,00%	0,10%
Skelbiamos derybos	0,00	0	0	0	12,30%	2,00%
Konkurencinis dialogas	0,00	0	0	0	0,10%	0,00%
Neskelbiamos derybos	0,00	0	0	0	14,00%	2,50%
Pirkimas taikant dinaminę pirkimų sistemą	12519224,20	19	42,60%	21,60%	10,10%	1,10%
Tarptautinis viso:	18932812.64	64	64,40%	72,70%	73,10%	36,60%
Supaprastintas						
Atviras konkursas	3585783,80	21	12,20%	23,90%	18,90%	53,20%
Ribotas konkursas	0,00	0	0	0	0,00%	0,20%
Skelbiamos derybos	3982145,80	1	13,50%	1,10%	7,70%	7,50%
Neskelbiamos derybos	0	0	0	0	0,20%	2,30%
Pirkimas taikant dinaminę pirkimų sistemą	2896169,20	2	9,90%	2,30%	0,10%	0,10%
Supaprastintas viso:	10464098.90	24	35,60%	27,30%	27,30%	7,50%
Viso:	29396911.55	88	100%	100%	100%	100%

Atsižvelgiant į pateiktus reikšmių rodiklius galima konstatuoti, kad Turto bankas vykdydamas tarptautinius ir supaprastintus pirkimus dažniau taiko dinaminę pirkimų sistemą nei ji yra taikoma visoje šalyje ir tai yra teigiamas rodiklis korupcijos prevencijos atžvilgiu.

Nustatymo metu naudojantis CVP IS priemonėmis buvo išanalizuotos ir palygintos Turto banko sukurtos DPS ir jų pagalba vykdyti pirkimai:

Lentelė Nr. 3 Turto banko Dinaminių pirkimo sistemų analizė.

DPS	Sukūrimo data	Pirk. Sk. DPS	Kvietimas priimtas, pateikė pasiūlymus	iš jų neatitinka	Kvietimas priimtas, nepateikė pasiūlymų
612972 – VP-722, Architektūrinio projektavimo paslaugos	2022-07-05	1	9	4	14
599579 – VP-268 Kondicionierių, kondicionavimo ir vėdinimo sistemų įrengimas, diagnostika, remontas	2022-04-28	19	15	8	19
598109 – VP-367 Avarijų likvidavimas ir lokalizavimas	2022-08-21	1	10	1	2
594842 – VP-266 Energinio naudingumo sertifikatų rengimo paslaugų dinaminė pirkimo sistema (DPS)	2022-04-04	0	9	5	11
591950 – VP-215 Žolės pjovimas, teritorijos tvarkymas, žalių zonų sodinimo ir priežiūros paslaugos, medžių genėjimas / pjovimas	2022-03-21	2	9	1	13
579440 – VP-1448 Projektavimo ir statybos inžinerinės konsultacinės paslaugos	2021-12-16	0	6	1	30
541589 – VP-202 Įvairūs negyvenamųjų pastatų remonto darbai	2021-04-13	3	48	6	35
583645 – VP-17 Kuras (skystas, kietas) šildymui	2021-01-26	1	5	1	6
561283 – VP-853 Negyvenamųjų pastatų paprastojo remonto darbai	2021-08-23	53	45	5	23
555096 – VP-558 Programavimo paslaugų pirkimas	2021-07-07	2	9	0	11
580976 – VP-1497 Statinių projektavimo/projektų koregavimo bei statinio pakeitimų įteisinimo paslaugos	2021-12-29	1	7	1	9
580915 – VP-1507 Statybos darbai	2021-12-28	8	38	7	41
589712 – VP-168 Valymo paslaugų dinaminė pirkimo sistema (DPS)	2022-03-28	2	8	2	5
DPS VP-166 Statinio konstrukcijų ir inžinerinių sistemų techninė priežiūra	Nutraukta	3			
592384 – VP-203, Statinio statybos techninės priežiūros paslaugos	2022-03-22	1	10	5	26
584927 – VP-70, Potencialiai pavojingų įrenginių priežiūra ir remontas	2022-02-04	2	5	0	5
611203 – VP-716 Statinio konstrukcijų ir inžinerinių sistemų techninės priežiūros (DPS sukūrimas) pirkimas	2022-06-23	8	6	4	4

Remiantis pateikta informacija galima teigti, kad pirkimai vykdomi per DPS veikia konkurencingoje aplinkoje.

Siekiant suvaldyti korupcijos pasireiškimo tikimybės rizikas bei tikrinat DPS tiekėjus bei jų galimas sąsajas Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyrius ir Saugos ir prevencijos skyrius bendradarbiauja keisdami informacija, tačiau toks bendradarbiavimas nėra tinkamai reglamentuotas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta siūlome VP Apraše reglamentuoti į DPS įtrauktų tiekėjų patikrinimo tvarką.

Turto bankas per Nustatymo laikotarpį atliko vieną vidaus tyrimą susijusi su viešaisiais pirkimais – VĮ Turto banko Finansų departamento direktoriaus 2022 m. kovo 31 d. teikimu „Dėl vidinio tyrimo“ bei pagal Turto banko generalinio direktoriaus 2022 m. gegužės 4 d. rezoliuciją buvo atliktas vidaus tyrimas dėl Klaipėdos vyriausiojo policijos komisariato antžeminės stovėjimo aikštelės statybos darbų ir darbo projekto parengimo pirkimo (VP-230 ir VP897). Tyrimo metu VĮ Turto banko darbuotojų **darbo pareigų pažeidimo vykdant šį Pirkimą nenustatyta** bei tyrimo apimtyje išnagrinėjus faktines aplinkybes **nenustatyta galimų Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimų**. Tyrimo metu pateiktas siūlymas – Viešųjų pirkimų komisijai, atsižvelgiant į konkretaus Pirkimo eigą ir sąlygas, rekomenduojama atidžiau planuoti Pirkimo eigą.

8.5. Pirkimo sutarties sudarymas.

VP Apraše yra numatyti du pirkimų sutarties sudarymo atvejai:

- kai pirkimo sutarties (preliminarijosios sutarties) projektas buvo parengtas kaip pirkimo dokumentų sudėtinė dalis – sutartį užpildo Turto banko sutarčių sudarymo ir vykdymo kontrolės tvarkos apraše nustatyta tvarka nurodytas Sutarties rengėjas, o Sutarčių derinimas bei pasirašymas vykdomas Banko sutarčių sudarymo ir vykdymo kontrolės tvarkos apraše* nustatyta tvarka.
- kai pirkimo sutarties (preliminarijosios sutarties) projektas nebuvo parengtas kaip pirkimo dokumentų sudėtinė dalis.
- kai pirkimo procedūras atlieka Pirkimų komisija, ji gavusi iš Sutarties rengėjo parengtą sutarties projektą, siūlo raštu pasirašyti pirkimo sutartį tiekėjui, kurio pasiūlymas pagal patvirtintą pasiūlymų eilę yra pirmas, nurodant laiką, iki kada jis turi pasirašyti pirkimo sutartį. Mažos vertės pirkimų atveju, kai pirkimo procedūras pavesta vykdyti pirkimo organizatoriui ir pirkimo sutartis (preliminarijosios sutartis) sudaroma raštu, pirkimų organizatoriui atlikus pirkimų procedūras nustatytas sutarčių sudarymo ir vykdymo kontrolės tvarkos apraše*.

* Turto banko generalinio direktoriaus 2022-02-15 įsakymu Nr. P1-114 šis vidaus teisės aktas buvo pripažintas netekęs galios, o jo nuostatos perkeltos į Valstybės įmonės Turto banko darbo su dokumentų valdymo informacine sistema „Kontora“ tvarkos aprašą (toliau – DVS Kontora aprašas).

DVS Kontora apraše yra reglamentuota Sutarčių projektų rengimas ir derinimas, šių projektų vizavimas bei sutarčių pasirašymas. Šio aprašo 1 priede 1.1. p. pateiktoje lentelėje yra aprašytos sutarčių derinančių ir vizuojančių darbuotojų atsakomybės:

- Sutarties sudarymą inicijavusio padalinio darbuotojas (toliau – Sutarties rengėjas) – „*Darbuotojas, kuris derina ir vizuoja sutarties projektą, atsako už sutarties projekte nurodomus duomenis ir nuostatas (tikslus sutarties objektas, techninės specifikacijos ar charakteristikos, terminai, kiekiai, sąskaitos (-ų) pateikimo terminą (-us) ir kt.), o taip pat už Turto banko valdybos pritarimo sutarčiai sudaryti (kai sutarties vertė siekia 1/20 ir daugiau Turto banko savininko kapitalo) gavimą, tinkamo sutarties projekto pateikimą vizuoti ir/ar pasirašyti (nepakeitus vizuoto sutarties projekto sąlygų ir/arba, kai sutartis yra rengiama pagal patvirtintą sutarties pavyzdinę ar tipinę formą, nekeičiant formoje nurodytų sąlygų).*“

- Sutarties rengėjo tiesioginis vadovas** - „*Turto banko struktūrinių padalinių vadovai, kurie derina ir vizuoja sutarties projektą, atsako atitinkamo Turto banko struktūrinio padalinio nuostatuose, vadovo pareigybės aprašyme ir kituose teisės aktuose nurodytų vykdomų funkcijų ir pareigų apimtimi.*“

- Teisės skyriaus teisininkas – „*Teisės skyriaus teisininkas, kuris derina ir vizuoja sutarties projektą, atsako už sutarties sąlygų (nustatančių sutarties šalių pareigas, šalių atsakomybę, įsipareigojimų įvykdymo užtikrinimo priemones, sutarties nutraukimo atvejus, sutarties pasibaigimą ir ginčų sprendimo tvarką) atitiktį teisės aktų reikalavimams.*“

** - „*Tuo atveju, jeigu Sutarties rengėjas pagal Turto banko vidaus teisės aktus turi priskirtą funkcinį vadovą, tuomet atitinkamą Sutarties projektą derinti ir vizuoti turi Sutarties rengėjo tiesioginis vadovas bei funkcinis vadovas. Funkcinio vadovo atsakomybė tokia pati, kaip ir šioje lentelėje nurodyta tiesioginio vadovo atsakomybė.*“

Atsižvelgiant į tai, kad aprašant sutarčių kontrolės atsakomybes DVS Kontora apraše yra nukreipiama į kitus vidaus teisės aktus, pasirinktinai buvo peržiūrėtos Sutarties rengėjų, Sutarties rengėjo tiesioginių vadovų bei funkcinį vadovų pareigybių aprašymai.

Turto banko generalinio direktoriaus 2022-01-06 d. įsakymu Nr. P1-9 „Dėl VĮ Turto banko Turto valdymo departamento pareigybių aprašymo patvirtinimo“ buvo patvirtinti šio departamento darbuotojų pareigybių aprašymai.

Sutarties rengėjų ir funkcinį vadovų pareigybių aprašymuose yra numatytos tipinės šių darbuotojų atsakomybės, pagal kurias Turto banko vidaus dokumentų, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka jie atsako už:

„10.1. savo funkcijų ir pareigų nevykdymą arba netinkamą vykdymą;

10.2. saugos darbe reikalavimų pažeidimus;

10.3. Turto banke nustatytos materialinių vertybių ir dokumentų saugojimo tvarkos pažeidimus;

10.4. asmens duomenų, tarnybinių, komercinių paslapčių, kitos konfidencialios informacijos, susijusios su Turto banku arba su Turto banku susijusiais asmenimis, jų veikla, dėl kurios Turto bankas turi kuriai nors trečiajam šaliai įsipareigojimą laikyti paslaptį, neteisėtą atskleidimą;

10.5. kitus pažeidimus, už kuriuos darbuotojui taikoma atsakomybė.“

Sutarties rengėjo tiesioginiai vadovai papildomai atsako už:

„11.5. vidinės kontrolės sistemos tinkamą funkcionavimą Skyriuje;“

Sutarties rengėjų, funkcinį ir tiesioginių vadovų Funkcijos susijusios sutarčių vykdymu detalčiau yra reglamentuotos konkrečių pareigybių aprašymuose:

Sutarties rengėjų – *„7.7. savo kompetencijos ribose kontroliuoja viešųjų pirkimų ir kitų sutarčių, susijusių su Skyriui priskirtomis funkcijomis, vykdymą, terminų laikymąsi bei sutarčių kainos likučių stebėseną;“* (TVD Klientų aptarnavimo skyriaus NT valdytojo PA), *„7.7. kontroliuoja viešųjų pirkimų sutarčių, susijusių su Grupei priskirtomis funkcijomis, vykdymą;“* (TVD NT eksploatacijos skyriaus projektų vadovo PA), *„7.7. vykdo viešųjų pirkimų sutarčių, susijusių su Grupei / Skyriui / Departamentui priskirtomis funkcijomis bei sutartinių įsipareigojimų laikotarpių ir piniginių likučių stebėseną;“* (TVD NT eksploatacijos skyriaus pirkimų specialisto PA) it t.t.

Sutarties rengėjo tiesioginių ir funkcinį vadovų – *„8.16. kontroliuoja viešųjų pirkimų sutarčių, susijusių su Skyriui priskirtomis funkcijomis, vykdymą;“* (TVD NT remonto skyriaus vadovo PA), *„8.28. kontroliuoja viešųjų pirkimų sutarčių, susijusių su Skyriui priskirtomis funkcijomis, vykdymą;“* (TVD Klientų aptarnavimo skyriaus vadovo PA), *„8.14. užtikrina paslaugų, darbų, prekių sutarčių vykdymą, galiojimo terminų bei sumos likučių stebėseną; 8.21. užtikrina perduodamų duomenų apie turtą, pirkimo (prekių, paslaugų, darbų) bei naudotojų sutartyse esančius duomenis Duomenų valdymo skyriui teisingumą ir savalaikiškumą; 8.27. kontroliuoja viešųjų pirkimų sutarčių, susijusių su Grupei priskirtomis funkcijomis, vykdymą;“* (TVD NT eksploatacijos skyriaus Techninės priežiūros vykdymo grupės vadovo PA).

Išnagrinėjus aukščiau pateiktą informaciją galima konstatuoti, kad vidaus teisės aktuose nustatytas teisinis reglamentavimas susijęs su sutarčių rengimo ir vykdymo vidaus kontrole nėra pakankamai aiškus ir tinkamai suprantamas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta siūlome:

1. Atlikti VP Aprašo pakeitimus susijusius su nuorodomis į negaliojančią Sutarčių Aprašą;

2. Rengiamame sutarčių vykdymo procese aiškiai nustatyti sutarčių sudaryme ir vykdyme dalyvaujančių asmenų įgaliojimus bei atsakomybes, tarpusavio santykių (funkcijų) nustatymą (paskirstymą).

Turto banko duomenys susiję su Viešųjų pirkimų sutartimis yra patalpintos verslo valdymo informacinėje sistemoje Labbis (toliau - VVS Labbis), skyriuje sutartys – pirkimo sutartys, o sutarčių dokumentai saugomi DVS Kontora Sutarčių registre- [S1] – Paslaugų sutarčių registras.

Nustatymo metu iš VVS Labbis buvo gauti duomenys apie **1209** į šią sistemą įtrauktas sutartis. Šie duomenys buvo palyginti su analogiško periodo CVP IS skelbiamų sutarčių 1047 įrašų [duomenimis](#). Palyginimo metu nustatyti galimi neatitikimai - **2021 ir 2022** metais IS Labbis sistemoje esantys sutarčių duomenis, kurių nepavyko surasti CVP IS.

CVP IS [šviestentės](#) duomenimis 2021 metais turto bankas privalėjo pavišinti 670 sutarčių, iš jų **9 iki šio laiko nepavišintos**. CVP IS duomenys rodo, kad iki 2022-08-31 Turto bankas buvo pavišinęs visas privalomas viešinti sutartis.

Konstatuotina, kad nors viešųjų pirkimų sutarčių viešinimas Turto banke vyksta pakankamai sklandžiai, tačiau šios informacijos viešinimui tikslinga numatyti papildomų vidaus kontrolės priemonių.

Siekiant užtikrinti tinkamą sutarčių viešinimą, siūlome įpareigoti už viešųjų pirkimų sutarčių viešinimą atsakingus asmenis iki kiekvienų metų pirmo ketvirčio pabaigos atlikti praeitų metų viešųjų pirkimų sutarčių duomenų esančių DVS Kontora ir CVP IS pavišintų sutarčių sutikrinimą kurio rezultatus su pasiūlymais pateikti generaliniam direktoriui ir kitoms suinteresuotoms šalims.

Nustatymo metu buvo peržiūrėti ir išnagrinėti analizuojamo periodo CVP IS skelbiamų sutarčių 1047 įrašų [duomenys](#). Peržiūros metu nustatyta, kad **36 atvejais ties tiekėjų pavadinimu buvo nurodyta ne konkretus tiekėjas**, o požymis **KITI**. Siekiant išsiaiškinti kokie konkretūs tiekėjai yra sudarę sutartis buvo peržiūrėtos konkrečios sutartis ir kituose šaltiniuose skelbiama informacija. Peržiūros metu nustatyta, kad su tiekėjo požymiu KITI buvo pavišintos **septynių tiekėjų sutartys**. Dviejų tiekėjų sutartys yra pavišintos tik su tokiu požymiu (9 sutartys) tai yra CVP IS jie nėra matomi kaip Turto banko tiekėjai. Trijų tiekėjų sutartys viešintos tiek su požymiu KITI tiek pavišinti tiesiogiai, kaip Turto banko tiekėjai. Su požymiu KITI taip pat buvo pavišintos ir dviejų antstolių kontorų sutartys.

Konstatuotina, kad situacijos kuomet informacija apie Turto banko tiekėjus nėra tinkamai pavišinama ar viešai prieinama gali didinti korupcijos pasireiškimo tikimybę.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta siūlome nustatyti informaciją apie galimai netinkamai pavišintus sutarčių tiekėjų duomenis perduoti Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyriui įvertinimui ir priežasčių nustatymui.

Siekiant identifikuoti tiekėjus, kurie Nustatymo laikotarpiu sutartis sudarė vien tik su Turto banku, buvo atlikta papildoma analizė ir palyginimas. Palyginimo metu buvo peržiūrėti analizuojamo periodo CVP IS skelbiamų sutarčių 1047 įrašų duomenys nustatyta, kad sutartys buvo sudarytos su **324** skirtingais tiekėjais iš kurių **identifikuota 14 tiekėjų**, kurie nustatymo metu viešųjų pirkimų sutartis sudarė **tik su Turto banku (viso 39 sutartys, kurių vertė sudaro 3,75 proc. nuo bendros sudarytų sutarčių vertės)**.

Konstatuotina, kad Tiekėjai, kurie dalyvauja tik Turto banko organizuojamuose viešuosiuose pirkimuose indikuoja galimą korupcijos pasireikimo tikimybę ir tokių viešųjų pirkimų bei šių pirkimų sutarčių vykdymo kontrolei yra reikalinga skirti papildomą prevencinę kontrolę.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta bei siekiant identifikuoti galimai priklausomus tiekėjus, siūlome įpareigoti Saugos ir prevencijos skyriaus atsakingus darbuotojus iki kiekvienų metų pirmo ketvirčio pabaigos atlikti praeitų metų viešųjų pirkimų sutarčių duomenų analizę kurios rezultatus su pasiūlymais dėl galimai priklausomų tiekėjų ir jų sutarčių vykdymo prevencinio stebėjimo pateikti generaliniam direktoriui ir kitoms suinteresuotoms šalims.

8.6. Sutarčių vykdymas bei kontrolė

Pirkimo sutarčių vykdymas yra reglamentuotas VP Aprašo šeštame skyriuje bei DVS Kontora Aprašo XIV skyriuje. VP Aprašo 60 p. numato, kad „Perkančiosios organizacijos ir tiekėjo įsipareigojimų vykdymo, pristatymo (atlikimo, teikimo) terminų laikymosi koordinavimą (organizavimą), taip pat prekių, paslaugų ir darbų atitikties pirkimo sutartyse numatytiems kokybiniais ir kitiems reikalavimams stebėseną pavedama už sutarčių vykdymą atsakingiems asmenims arba pirkimų

iniciatoriams (jei nėra sutartimi paskirto už sutarties vykdymą atsakingo asmens).“ VP Aprašo 61 p. numatyti veiksmai kuriuos privalo atlikti už sutarčių vykdymą atsakingas asmuo:

–, 61.1. kontroliuoti, kad pateiktų prekių, atliktų paslaugų ar darbų kiekis, apimtis ir kokybė bei pateikimo ir atlikimo terminai atitiktų pirkimo sutarties sąlygas;“

–, 61.2. nuolat stebėti (sekti) pirkimo sutarčių (preliminariųjų sutarčių) galiojimo terminus, sekti, jog nebūtų viršyta sutartyje numatyta maksimali jos vertė;“

VP Aprašo 61.3 p. aprašytos sąlygos ir veiksmai, kai vykdant sudarytą pirkimo sutartį (preliminariąją sutartį) atsiranda poreikis keisti tam tikras sutartyje nustatytas sąlygas ar terminą, o 61.4 p., kuomet preliminariosios sutarties, sudarytos su 2 (dviem) ar daugiau tiekėjų, vykdymo metu nustatęs, kad yra reikalinga atlikti atnaujintą tiekėjų varžymąsi.

DVS Kontora Aprašo 33.4. p. numatyta, kad už sutarties vykdymą atsakingas darbuotojas „Paaiškėjus, kad Turto banko įsipareigojimai, nurodyti Sutartyje, negalės būti įgyvendinti, arba nustatčius netinkamą Sutarties vykdymą (pavyzdžiui, jei perkamų prekių, paslaugų arba darbų kiekiai, pavadinimai ar kokybė neatitinka Sutarties sąlygų, taip pat jeigu kita Sutarties šalis nevykdo Sutartyje numatytų įsipareigojimų arba vėluoja juos įvykdyti ir pan.), už Sutarties administravimą/vykdymą atsakingas Turto banko darbuotojas nedelsiant elektroniniu paštu ar kita forma privalo informuoti savo tiesioginį vadovą, kuris priima sprendimą dėl tolesnių Sutarties vykdymo galimybių.“

Teisės aktuose nustatytas teisinis reglamentavimas susijęs su sutarčių rengimo ir vykdymo vidaus kontrole plačiau išnagrinėtas yra šio Nustatymo 8.5. punkte.

Finansiniai duomenys susiję su sutarčių vykdymu yra kaupiami VVS Labbis, o dokumentai DVS Kontora TB Sąskaitų faktūrų registre, bylose TB1-TB9.

Nustatymo metu pasirinktinai buvo patikrinti viešųjų pirkimų sutarčių susijusių su kondicionierių įrengimu vykdymo apskaitos dokumentai. Patikrinimo metu nustatyta, **kad pateikiant 13 sutarčių (59 įrenginių) vykdymo dokumentus (PVM sąskaitas faktūras bei atliktų darbų perdavimo priėmimo aktus) nebuvo pateikti kondicionavimo įrangą identifikuojantys duomenys (prekės ženklas, modelis ir pñš.), o tik pateiktas vienas iš parametrų – šaldymo galia kW, nors vykdant viešuosius pirkimus buvo pasiūlytas konkretus modelis atitinkantis Pirkimų technines specifikacijas. Tokie neįidentifikuoti kondicionavimo įrenginiai yra apskaityti ir VVS Labbis .**

Situacijos, kuomet nėra galimybės dokumentaliai patikrinti ar vykdant Sutartis buvo pateikti Sutartyje numatytų pavadinimų ir kokybės įrenginiai, didina korupcijos pasireiškimo tikimybę ir sudaro prielaidas tiekėjams pateikti ne to pavadinimo ar ne tos kokybės prekes bei mažina, esant būtinybei, Turto banko galimybes deramai ginti įmonės interesus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta siūlome:

1. Nustatytą informaciją apie galimai netinkamai apskaitytą turtą pateikti už sutarčių vykdymą atsakingų asmenų vadovams;

2. Vidaus teisės aktuose numatyti sąlygas, kad vykdant pirkimo sutartis kuomet yra įgyjamas kitas turtas, kurį galima identifikuoti (kompiuterinė, kondicionavimo ir kita įranga) būtų tinkamai priimamas ir apskaitomas.

3. Rengiamame įsigyjamo turto sąskaitų faktūrų pajamavimo procese nurodyti, kad sąskaitoje faktūroje ir prekių perdavimo-priėmimo akte būtų išsamiai nurodyti perkamo daikto identifikaciniai duomenys (gamintojas, modelis, techniniai duomenys ir t.t.), kurie atitiktų Pirkimo sutartyje nurodytus duomenis. Be to privalomai turi būti nurodyta tiksli daikto naudojimo vieta (adresas, jeigu yra kabinetas ir /ar pan.)

9. Pirkimų dokumentavimas

Nustatymo metu buvo patikrinta kaip DVS Kontora yra praktiškai laikomasi dokumentų susijusių su viešaisiais pirkimais rengimo, vizavimo ir registravimo tvarkos. Turto bankas naudoja/turi su pirkimų vykdymu susijusius šiuos registrus:

„[VPD1] – **Viešųjų pirkimų dokumentų registras**“ – tai registras, kuriame registruojamos pirkimų iniciatorių pateiktos Paraiškos, pažymos, teikimai ir kt. Visi šie dokumentai yra pasirašyti

elektroniniu parašu ir registruoti kaip ADOC dokumentai. 14 iš 2592 dokumentų, yra anuliuoti arba jų registracija negalioja. Peržiūrėjus DVS Kontora duomenis nustatyta, kad per analizuojamą laikotarpį buvo užregistruota 1427 viešųjų pirkimų paraiškų. Peržiūrėjus nustatyta, kad visos šios paraiškų yra pasirašytos elektroniniu parašu (išskyrus 4 kurios negalioja ir jų registracija panaikinta).

DVS Kontora priemonėmis sudėtinga patikrinti, ar yra laikomasi paraiškų vizavimo ir derinimo tvarkos, pvz., techninės specifikacijos prie paraiškų projekto yra pridedamos kaip atskiri failai ir sudėtinga nustatyti šiuos dokumentus vizavusius ar juos derinusius asmenis.

„[VPD2] – **Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, dokumentų registras**“. Analizuojamuoju laikotarpiu buvo užregistruoti 9 dokumentai (Paraiškų, pažymos, protokolai) visi šie dokumentai yra pasirašyti elektroniniu parašu ir registruoti kaip ADOC dokumentai.

„[SK9] „**Viešųjų pirkimų protokolai**“. Analizuojamuoju laikotarpiu buvo užregistruota 914 protokolų. Visi šie dokumentai (išskyrus 3) yra pasirašyti elektroniniu parašu ir registruoti.

„[2022] 12.4 E-**Viešųjų pirkimų organizatorių, komisijų narių, ekspertų, stebėtojų nešališkumo deklaracijos ir konfidencialumo pasižadėjimai**“. Šiame registre registruojami ir saugomos viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujančių asmenų nešališkumo deklaracijos ir konfidencialumo pasižadėjimai (forma patvirtinta Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. 1S-93 „Dėl nešališkumo deklaracijos tipinės formos patvirtinimo“). Nustatymo pradžioje šiame registre dokumentus buvo pateikę 86 darbuotojai. Nustatymo metu buvo sutikrinta ar pirkimų komisijų nariai ir pirkimų organizatoriai yra užpildę ir pateikę nešališkumo deklaracijas ir konfidencialumo pasižadėjimus ir apie galimai nustatytus neatitikimus buvo informuoti atsakingi asmenys. Per Nustatymo atlikimo laikotarpį į šį registrą buvo papildomai pateikta 40 dokumentų ir Nustatymo pabaigoje visi viešuosiuose pirkimuose dalyvaujantys asmenys pateikė nešališkumo deklaracijas ir konfidencialumo pasižadėjimus.

DVS Kontora Sutarčių registras- [S1] – Paslaugų sutarčių registras. Šiame registre registruojami ne tik viešųjų pirkimų sutartys, tačiau ir įvairūs susitarimai bei paslaugų teikimo grafikai. Detalesnė informacija gaunama pasirinkus dokumentų rūšį – „4 – 7.28. Paslaugų sutartys“, tačiau ir tokiu būdu gaunama informacija nėra tiksli, nes į šią kategoriją patenka ir kitų kategorijų dokumentai.

DVS Kontora gaunamų dokumentų registras. Nustatymo laikotarpiu buvo gauti 9 raštai iš Viešųjų pirkimų tarnybos iš jų 4 susiję su ūkiniais reikalais, trys bendro pobūdžio paklausimai bei du paklausimai susiję su konkrečiais pirkimais.

DVS Kontora siunčiamų dokumentų registras. Nustatymo laikotarpiu buvo išsiųsti 6 raštai Viešųjų pirkimų tarnybai iš jų 2 susiję su ūkiniais reikalais, 2 atsakymai į VPT paklausimus bei du prašymai dėl tiekėjų išbraukimo iš nepatikimų ar melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašo.

Atkreipiame dėmesį, kad nuo 2023 m. sausio 1 d. bus pradėta naudoti viešųjų pirkimų informacinė sistema EcoCost. Šioje sistemoje bus patalpintas metų pirkimų planas ir jo pakeitimai, bus fiksuojama viešojo pirkimo informacija nuo Paraiškų sudarymo iki Pirkimo sutarties pasirašymo. Visi EcoCost sistemos naudotojai galės realiu metu matyti visų vykstančių pirkimų būseną. Sekantis Turto banko žingsnis bus peržiūrėti ir patvirtinti pirkimų organizavimo tvarkos aprašą pritaikant jį prie šios sistemos.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta šiame ir ankstesniuose Nustatymo punktuose, siūlome:

1. Peržiūrėti pirkimų aprašo reglamentavimą, dėl pirkimo paraiškų derinimo (derinamas visas su paraiška susijęs dokumentų paketas, o už turinį dalyviai atsako pagal numatyta atsakomybių matricą);

2. Sudarant dokumentacijos planą išnagrinėti galimybes dėl viešųjų pirkimų sutarčių registracijos atskyrimo nuo kitų kategorijų sutarčių arba atskiro požymio įvedimo.

10. Tiekėjų patikra

Peržiūrėjus reglamentuojančius teisės aktus nustatyta, kad Turto banke šiuo metu nėra numatyta esamo ar potencialaus tiekėjo patikrinimo tvarka bei nenustatyti kriterijai, kada ji turėtų būti atliekama. Saugos ir prevencijos skyrius periodiškai atlieka pagrindinių DPS tiekėjų patikrinimus

siekiant nustatyti jų galimas sąsajas ir šią informaciją patiekia Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyriui, tačiau tokia funkcija numatyta tik Saugos ir prevencijos skyriaus nuostatuose „*pagal kompetenciją dalyvauja ir teikia nuomonę viešųjų pirkimų procedūrose vertinant viešųjų pirkimų principų užtikrinimo kontrolę bei esamų ar potencialių tiekėjų patikrinimą*“, tačiau nedetalizuota VP Apraše.

2021-12-17 Vidaus audito ataskaitoje Nr. VAI-4/2021 taip pat buvo pastebėta, kad Turto banke nėra nustatyta esamų ir potencialių tiekėjų patikros tvarka ir pateikta rekomendacija „Parengti esamų ir potencialių tiekėjų patikros tvarką ir joje nustatyti kriterijus, kuriais remiantis bus atliekama esamų ir potencialių tiekėjų patikra, nustatyti rizikingiausi nepatikimi tiekėjai.“

Siekiant identifikuoti nepatikimą/rizikingą tiekėją Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyriaus darbuotojai vadovaujasi ne tik Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus patvirtinta Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodika, bet naudojami Klausimynu kuris parengtas Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos parengtomis Kovos su pasiūlymų klastojimu viešųjų pirkimų konkursuose rekomendacijomis bei Konkurencijos tarnybos atmintine, tačiau Klausimyno naudojimas taip pat nėra reglamentuotas vidaus teisės aktais.

Plačiau apie problematiką susijusia su tiekėjais yra pasisakoma šio nustatymo 6., 8.4. bei 8.5. punktuose.

Konstatuotina, kad vidaus teisės aktuose nustatytas teisinis reglamentavimas, susijęs su esamų ar potencialių tiekėjų patikrinimu, nėra pakankamas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta siūlome:

1. VP Apraše numatyti ir aprašyti esamo ar potencialaus Turto banko tiekėjo tikrinimo tvarką;

2. Saugos ir prevencijos skyriui esamą Tiekėjų galimų kartelinių susitarimų identifikavimo klausimyną adaptuoti Turto banko esamų ar potencialių tiekėjų patikrai.

III. IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

Apibendrinat šio Nustatymo II skyriuje pateiktas Turto banko veiklos srities – viešųjų pirkimų organizavimo korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo įžvalgas galima teigti šias **išvadas**:

- Viešųjų ir privačių interesų deklaravimas Turto banke yra reglamentuotas išsamiai ir pakankamai bei tinkamai vykdoma viešųjų ir privačių interesų deklaravimo priežiūra;
- Turto bankas yra priėmęs būtinus teisės aktus, reikalingus viešųjų pirkimų organizavimui ir jų kontrolei vykdyti;
- Tikslinga koreguoti už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą Turto banke atsakingo subjekto įgaliojimus vykdant prevencinę viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo kontrolę;
- Turto bankas įtraukimas į VPT tikrintinų pirkimų vykdytojų sąrašą negali būti tiesiogiai vertintinas kaip indikuojantis korupcijos pasireiškimo tikimybę rodiklis;
- Teisinio reglamentavimo ar reglamentavimo taikymo spragų poreikių formavimo etape nenustatyta;
- Teisinio reglamentavimo taikymo spragų pirkimų planavimo etape nenustatyta, tačiau atsižvelgiant į viešųjų pirkimų plano keitimų skaičių (net ir įvertinant natūralius veiklos pokyčius) planavimo poreikis ne visais atvejais yra tinkamai apgalvotas;
- Teisinio reglamentavimo ar reglamentavimo taikymo spragų Pirkimo iniciavimo ir pasirengimo jam etape nenustatyta;
- Teisinio reglamentavimo ar reglamentavimo taikymo spragų sudarant pirkimo komisijas nenustatyta;
- Turto banko „vieno pirkėjo“ rodikliai neviršija bendrų šalies vidurkio rodiklių ir nėra tiesioginės korupcijos pasireiškimo tikimybės indikacijos;

- Turto bankas vykdydamas tarptautinius ir supaprastintus pirkimus dažniau taiko dinaminę pirkimų sistemą nei jį yra taikoma visoje šalyje ir tai yra teigiamas rodiklis korupcijos prevencijos atžvilgiu;
- Turto banko viešieji pirkimai vykdomi per DPS veikia konkurencingoje aplinkoje;
- Vidaus teisės aktuose nustatytas teisinis reglamentavimas susijęs su sutarčių rengimo ir vykdymo vidaus kontrole nėra visiškai aiškus;
- Viešųjų pirkimų sutarčių viešinimas Turto banke vyksta pakankamai sklandžiai, tačiau šios informacijos viešinimui tikslinga numatyti papildomas vidaus kontrolės priemones;
- Situacijos kuomet informacija apie Turto banko tiekėjus nėra tinkamai paviešinama ar viešai prieinama gali didinti korupcijos pasireiškimo tikimybę;
- Tiekėjai, kurie dalyvauja tik Turto banko organizuojamuose viešuosiuose pirkimuose indikuoja galimą korupcijos pasireiškimo tikimybę ir tokių viešųjų pirkimų bei šių pirkimų sutarčių vykdymo kontrolei yra tikslinga skirti papildomą prevencinę kontrolę;
- Netinkamai įforminami sutarčių vykdymo dokumentai didina korupcijos pasireiškimo tikimybę ir sudaro prielaidas tiekėjams pateikti ne to pavadinimo ar ne tos kokybės prekes bei mažina, esant būtinybei, Turto banko galimybes deramai ginti įmonės interesus;
- Vidaus teisės aktuose nustatytas teisinis reglamentavimas susijęs su esamų ar potencialių tiekėjų patikrinimu nėra pakankamas.

Siekiant suvaldyti išvadoje nustatytas galimas korupcijos pasireiškimo rizikas siūlome įgyvendinti šių rizikų suvaldymo priemonių planą, kuris pateiktas šios išvados **priede Nr. 2**.

Priedama:

Priedas Nr. 1 - Viešųjų pirkimų organizavimo Turto banke Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimo kriterijai;

Priedas Nr. 2 – Viešųjų pirkimų organizavimo Turto banke korupcijos pasireiškimo tikimybės mažinimo priemonių planas.

Darbo grupės vadovas
Nariai:

Darius Zasas
Dana Cemnolonskienė
Sigitas Jablonskis
Nikolaj Kuprijanov

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ ORGANIZAVIMO TURTO BANKE KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ VERTINIMO KRITERIJAI
(pagal STT rekomendacijų 10 p.)

Kriterijus	Kriterijaus aprašymas	Kriterijaus atitikimas
10.1.	Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika arba korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas.	Ne. Per analizuojamąjį laikotarpį Turto banke nebuvo užfiksuota KPI 2 straipsnio 10 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ar korupcinio pobūdžio teisės pažeidimų atvejų.
10.2.	Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas.	Ne. Įmonei nėra suteikti įgaliojimai vykdyti veiklą, skirtą prižiūrėti, kaip jiems nepavaldūs fiziniai ar juridiniai asmenys laikosi įstatymų, kitų teisės aktų reikalavimų. Įmonei nėra suteikti įgaliojimai vykdyti kontrolės, administracinės priežiūros funkcijas, nesusijusias su Įmonės vidaus administravimu.
10.3.	Kai kurių viešojo sektoriaus subjekto darbuotojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.	Įmonės darbuotojų, dalyvaujančių atliekant viešuosius pirkimus ir su viešaisiais pirkimais susijusiuose procese, įgyvendinami uždaviniai, vykdomos funkcijos, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka apibrėžti Lietuvos Respublikos teisės aktuose ir Turto banko priimtuose teisės aktuose (dokumentuose). Turto bankas yra priėmęs būtinus teisės aktus, reikalingus viešųjų pirkimų organizavimui ir jų kontrolei vykdyti. Aplinkybės galinčios turėti įtakos korupcijos pasireiškimo tikimybei yra pateiktos Nustatymo III skyriuje, o priemonės šiai tikimybei sumažinti pateiktos Nustatymo 2 priede.
10.4.	Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu.	Ne. Įmonei nėra suteikti įgaliojimai išduoti leidimus, licencijas, suteikti nuolaidas, lengvatas ir kitokias papildomas teises (atsisakyti jas išduoti, sustabdyti, panaikinti jų galiojimą ir kt.).
10.5.	Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kito viešojo sektoriaus subjekto patvirtinimo.	Taip. Priimant sprendimus dėl viešųjų pirkimų vykdymo Įmonėje paprastai nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 11 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „Įmonės vadovas organizuoja kasdieninę įmonės veiklą ir veikia įmonės vardu esant santykiams su kitais asmenimis. Įmonės vadovas turi teisę vienvaldiškai sudaryti sandorius. Įmonės įstatuose gali būti nurodyti sandoriai, kuriems sudaryti būtina turėti valdybos, o jeigu valdyba nesudaroma, – įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos išankstinį pritarimą. Turto banko įstatų 24.10 p. nustatyta, kad valdyba „pritaria sandorių, kurių vertė siekia 1/20 ir daugiau savininko kapitalo, esminėms sąlygoms (sandorio objektui, sandorio vykdymo terminams, maksimaliai sandorio vertei ir atsiskaitymo sąlygoms, prievolių

		įvykdymo užtikrinimo būdams). Jeigu sandoris, kurio vertė siekia 1/20 ir daugiau savininko kapitalo, turi būti viešojo pirkimo ar konkurso būdu sudaromas su atitinkamo viešojo pirkimo ar konkurso laimėtoju, įmonės valdyba esminėms tokio sandorio sąlygoms turi pritarti iki viešojo pirkimo ar konkurso paskelbimo dienos“
10.6.	Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija.	Taip. Turto banke nedidelė dalis viešųjų pirkimų yra atliekami gynybos ir saugumo srityje ir atliekant šiuos pirkimus gali būti naudojama valstybės ir tarnybos paslaptį sudaranti informacija.
10.7.	Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę buvo nustatyta veiklos trūkumų.	Ne. Specialiųjų tyrimų tarnyba nebuvo atlikusi korupcijos rizikos analizės Įmonės veiklos srityje, susijusioje su viešaisiais pirkimais.
10.8.	Gauti skundai, pranešimai, pareiškimai dėl atliktų veiksmų ir (ar) priimtų sprendimų.	Ne. Per analizuojamąjį laikotarpį Turto banke skundų susijusių su viešųjų pirkimu organizavimu nenustatyta.
10.9	Priimami sprendimai yra susiję su materialine ar kitokia interesanto nauda.	Taip.
10.10	Valstybės kontrolė, Seimo kontrolieriai, kitos kontrolės ar priežiūros institucijos arba pats viešojo sektoriaus subjektas atliktų vidaus patikrinimų metu nustatė viešojo sektoriaus subjekto veiklos pažeidimų atitinkamoje srityje.	2021-12-17 Vidaus audito ataskaitoje Nr. VAI-4/2021 buvo pastebėta, kad Turto banke nėra nustatyta esamų ir potencialių tiekėjų patikros tvarka ir pateikta rekomendacija „Parengti esamų ir potencialių tiekėjų patikros tvarką ir joje nustatyti kriterijus, kuriais remiantis bus atliekama esamų ir potencialių tiekėjų patikra, nustatyti rizikingiausi nepatikimi tiekėjai.“

**VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ ORGANIZAVIMO VALSTYBĖS ĮMONĖJE TURTO BANKE KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS
 MAŽINIMO PRIEMONIŲ PLANAS**

Eil. Nr.	Prevencijos priemonės pavadinimas	Už prevencijos priemonės įgyvendinimą atsakingas VĮ Turto banko struktūrinis padalinys	Prevencijos priemonės įgyvendinimo terminai	Prevencijos priemonės veiksmingumo vertinimo kriterijai	Prevencijos priemonės vertinimo kriterijaus reikšmė
1. Priemonės susijusios su teisės aktų pakeitimais					
1.1.	Atlikti VP Aprašo pakeitimus, kuriais Saugos ir prevencijos skyriui būtų nustatytos funkcijos susijusios su viešųjų pirkimų principų užtikrinimo kontrole bei esamų ar potencialių tiekėjų patikrinimu	Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyrius; Teisės ir administravimo departamento Teisės skyrius; Saugos ir prevencijos skyrius	2023 metų I ketv.	Atlikti VP Aprašo pakeitimai	Patikrinta turto banko tiekėjų sk. bei proc. santykis nuo visų tiekėjų.
1.2.	Atlikti VP Aprašo pakeitimus, kuriais būtų numatyta į DPS įtrauktų tiekėjų prevencinio patikrinimo tvarka	Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyrius; Teisės ir administravimo departamento Teisės skyrius; Saugos ir prevencijos skyrius	2023 metų I ketv.	Atlikti VP Aprašo pakeitimai	Patikrinama 100 proc. į DPS įtrauktų tiekėjų
1.3.	Atlikti VP Aprašo pakeitimus, susijusius su nuorodomis į nebegaliojantį Sutarčių sudarymo ir vykdymo kontrolės aprašą	Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyrius;	2023 metų I ketv.	Atlikti VP Aprašo pakeitimai	VP Apraše pateikiamos nuorodos dera su galiojančiais

		Teisės ir administravimo departamento Teisės skyrius			kitais vidaus teisės aktais
1.4.	Rengiamuose viešojo pirkimo sutarčių valdymo procesuose aiškiai nustatyti sutarčių sudaryme ir vykdyme dalyvaujančių asmenų įgaliojimus bei atsakomybes, tarpusavio santykių (funkcijų) nustatymą (paskirstymą)	Teisės ir administravimo departamento Teisės skyrius	2023 metų II ketv.	Parengtas (-i) ir patvirtintas (-i) sutarčių valdymo procesas (-ai)	Aiškūs sutarčių sudarymo ir vykdymo proceso dalyvių įgaliojimai ir funkcijos
1.5.	VP Apraše numatyti ir aprašyti esamo ar potencialaus Turto banko tiekėjo tikrinimo tvarką	Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyrius, Saugos ir prevencijos skyrius	2023 metų I ketv.	Atlikti VP Aprašo pakeitimai	Patikrinta turto banko tiekėjų sk. bei proc. santykis nuo visų tiekėjų
1.6.	Vidaus teisės aktuose numatyti sąlygas, kad vykdant pirkimo sutartis, kuomet yra įgyjamas kitas turtas, kurį galima identifikuoti (kompiuterinė, kondicionavimo ir kita įranga) būtų tinkamai priimamas ir apskaitomas	Teisės ir administravimo departamento Teisės skyrius	2023 metų II ketv.	Parengtas (-i) ir patvirtintas (-i) sutarčių valdymo procesas (-ai) ar kiti vidaus teisės aktai	Tinkamai identifikuotas ir apskaitytas įgyjamas kitas turtas
1.7.	Rengiamame įsigyjamo turto sąskaitų faktūrų pajamavimo procese nurodyti, kad sąskaitoje faktūroje ir prekių perdavimo-priėmimo akte būtų išsamiai nurodyti perkamo daikto identifikaciniai duomenys (gamintojas, modelis, techniniai duomenys ir t.t.), kurie atitiktų Pirkimo sutartyje nurodytus duomenis. Be to privalomai turi būti nurodyta tiksli daikto naudojimo vieta (adresas, jeigu yra kabinetas ir /ar pan.)	Finansų departamento Apskaitos skyrius	2023 metų I ketv.	Parengtas ir patvirtintas turto sąskaitų faktūrų pajamavimo procesas	Tinkamai identifikuotas ir apskaitytas įgyjamas kitas turtas

1.8.	Peržiūrėti ir pakoreguoti VP Aprašo reglamentavimą dėl pirkimo paraiškų derinimo (derinamas visas su paraiška susijęs dokumentų paketas, o už turinį dalyviai atsako pagal numatytą atsakomybių matricą)	Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyrius	2023 metų II ketv.	Atlikti VP Aprašo pakeitimai	
2. Kontrolės priemonės					
2.1.	Atlikti praeitų metų viešųjų pirkimų plano keitimo priežasčių analizę, kurios rezultatus su pasiūlymais pateikti generaliniam direktoriui ir kitiems suinteresuotiems įmonės padaliniam	Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyrius	kiekvienų metų pirmo ketvirčio pabaiga	Nustatytos sisteminės aplinkybės, turinčios įtakos dažnam VP plano keitimui, pateikti pasiūlymai situacijos gerinimui	Nustatytų aplinkybių sk., pasiūlymų sk., VP plano keitimų sumažėjimas proc.
2.2.	Atlikti viešųjų pirkimų sutarčių duomenų esančių DVS Kontora ir CVP IS pavišintų sutarčių sutikrinimą	Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyrius; Saugos ir prevencijos skyrius	kiekvienų metų pirmo ketvirčio pabaiga	Tinkamai pavišintos Turto banko viešojo pirkimo sutartys	Pavišinta 100 proc. sutarčių
2.3.	Siekiant identifikuoti tiekėjus, kurie sudarę sutartis tik su Turo banku, atlikti viešųjų pirkimų sutarčių duomenų analizę, kurios rezultatus su pasiūlymais dėl galimai priklausomų tiekėjų ir jų sutarčių vykdymo prevencinio stebėjimo pateikti generaliniam direktoriui ir kitiems suinteresuotiems įmonės padaliniam	Saugos ir prevencijos skyrius	kiekvienų metų pirmo ketvirčio pabaiga	Identifikuoti galimai priklausomi tiekėjai, valdomos su tuo susijusios rizikos	Identifikuota tiekėjų sk.; pateiktų pasiūlymų sk.; nustatyta galimų pažeidimų sk.
2.4.	Tiekėjų galimų kartelinių susitarimų identifikavimo klausimyno adaptavimas Turto banko esamų ar potencialių tiekėjų patikrai	Saugos ir prevencijos skyrius; Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyrius	2023 metų II ketvirčio pabaiga	Sukurta metodinė medžiaga tiekėjų patikrinimui	
3. Organizacinės priemonės					

3.1.	Sudarant dokumentacijos planą išnagrinėti galimybes dėl viešųjų pirkimų sutarčių registracijos atskyrimo nuo kitų kategorijų sutarčių arba atskiro požymio įvedimo	Teisės ir administravimo departamento Bendrųjų reikalų skyrius	2023 metų II ketv.	Sukurtas registras	Tikslus registruotų dokumentų skaičius, geresnis informacijos pasiekiamumas vidaus kontrolei atlikti
------	--	--	--------------------	--------------------	--
